

TULİYA
II

HALÛK PERK MÜZESİ'NDEN BİR GRUP SOZON "ΣΩΖΩΝ" ADAK SUNAĞI

Hüseyin S. Öztürk*
Halûk Perk**

Makalede, Halûk Perk Müzesi Koleksiyonu içinde yer alan ve aynı yerden geldikleri ifade edilen Tanrı Sozon'a adanmış ikisi yazıtlı üç adak sunağı konu edilmektedir. Adakların geldiği yer kesin olarak bilinmemekle birlikte, Koleksiyoner H. Perk'e verilen bilgi bunların Bilecik'te bulunmuş oldukları şeklindedir.

Σώζων ismi "kurtarıcı" anlamına gelen Hellence Σώζων (= Sozon) sözcüğünden kaynaklanmaktadır. Tanrı Sozon'un Anadolu kökenli bir "Güneş Tanrısı" olduğu kabul edilir. Her şeyi gören ve duyan tanrılar olan Anadolu Güneş tanrıları, doğruluğun koruyucusu olarak tapım görmüşlerdir. İnsanları her yerde duyan ve gören bir tanrı olduğuna inanılan ve bu nedenle επηκόος yani "her şeyi duyan" sıfatını taşıyan Sozon da, insanları zor durumlardan kurtaran bir tanrı olmuştur.

Weinreich 1927: 1248'e göre, Anadolu'nun birkaç farklı bölgesinde tapımı bilinen Sozon, Pisidia – Lykaonia kökenli bir tanrıdır. Pisidia ve Lykaonia dışında Sozon'un yoğunluk sırasına göre Lykia, Pamphylia, Karia, Lydia, Ionia, Trakya ve İspanya'da tapım gördüğüne dair epigrafik ve arkeolojik belgeler bulunmaktadır.

Zeus, Apollon ve Helios da "kurtarıcı" yani Σώζων adını epitheton olarak taşıyan ve dolayısıyla zaman zaman Sozon'la özdeşleştirilmiş tanrılardır.

Genellikle atlı, ışın taçlı, çifte baltalı veya mızraklı olarak betimlenen Sozon'un (Resim 1); bazı sunakların ön yüzlerinde kabartma olarak işlenmiş büstü de yer almaktadır. Tanrı nadir olarak da ayakta giyimli olarak betimlenmiştir (Weinreich 1927: 1252).

Aşağıda inceleyeceğimiz Sozon'a adanmış üç sunak, üzerlerindeki betimlerin yukarıda sözünü ettiğimiz Sozon adaklarında sıklıkla rastlanandan farklı olması bakımından ilginçtir.

1. DIDYME'NİN SOZON'A ADAĞI

Envanter No: M604.
Buluntu Yeri: Bilecik (?).
Ölçü: Y: 0,23 m; G: 0,17 m; D: 0,16 m;
HY: 0,01–0,021 m.
Tarih: İmparatorluk Çağı.

A GROUP OF SOZON "ΣΩΖΩΝ" VOTIVE ALTAR FROM HALÛK PERK MUSEUM

Hüseyin S. Öztürk*
Halûk Perk**

This article is on three votive altars which were dedicated to Sozon and considered to be of same source also two of which have inscriptions. Although it is not definitely known where these votives come from, collector Haluk Perk were given the information that these were found from Bilecik.

The name Σώζων comes from the Greek word Σώζων (= Sozon) which means "the savior"; Sozon is presumed to be a "God of Sun" originated from Anatolia. The sun gods of Anatolia, presumably see and hear everything. They were worshipped as defenders of truth as in the case of Christianity. A god believed to see and hear people everywhere and so called επηκόος that is "hearer of everything" Sozon is a god that saves troubled people.

According to Weinreich 1927: 1248, as a god worshipped in several different regions Sozon's place of origin is Pisidia – Lycaonia. Except Pisidia and Lycaonia, there are epigraphic and archaeological documents indicate that Sozon was worshipped, in Lycia, Pamphylia, Caria, Lydia, Ionia, Thracia and Spain.

Zeus, Apollo and Helios were also deities that carried the name Σώζων meaning "savior" as epitheton and consequently occasionally identified with Sozon.

Usually depicted with horse, radiate crown, double-axe or spear, Sozon (Fig. 1) has busts made in relief on the front sides of the altars. The god was rarely depicted as a standing, clothed male (Weinreich 1927: 1252).

The three altars which were dedicated to Sozon and examined below are interesting, since the descriptions they bear differ from the ones that are frequently observed on above mentioned Sozon altars.

1. DIDYME'S VOTIVE TO SOZON

Inventory Number: M604
Finding Site: Bilecik (?)
Size : H: 0,23 m; W: 0,17 m;
D: 0,16 m; LH: 0,01-0,021 m.
Date: Imperial Period.

Kireçtaşından dörtgen bir sunak; alt ve üst profilli. Üst sağ profil kısmen kırılmış. Sunağın ortasına, yazıtların arasına yüksek kabartma şeklinde bir erkeklik organı işlenmiş. Toplam 7 satırdan oluşan yazıtın ilk satırı üst profilde, son satırı alt profilde yer almakta. Yazıtın 3.-6. satırları kabartmanın iki tarafında devam etmekte.

A quadrangle altar of limestone; with profiles at the lower and upper parts. The upper right profile is partly damaged. In the center of the altar, between the inscriptions is a male genital organ depicted in high relief. The first line of the 7 lined inscription is on the upper profile and the last is on the lower one. The 3rd and the 6th lines of the inscription continue in both sides of the relief.

Ἄγαθῆ τ[ύχη]
Διδύμη ὑ-
περὶ
4 παιδίου
Δίου εὐ-
χαιστήριον
vacat
Θεῶ Σώζοντι.

Hayırlı olsun!
Didyme,
oğlu
Dios
için,
minnettarlığı
nin ifadesi
(olarak bu
adağı)
Tanrı Sozon'a
(adadı).

2. Διδύμη adı ile daha çok, Hellas, Trakya, adalar ile Mısır'da karşılaşılmakta olup, bu isim Anadolu'dan şimdikiye kadar Pamphylia/Attaleia ile Pisidia/Kibyra'dan (IGSK 60,1, no. 153) bilinmektedir.

3. ὑπερὶ, ὑπέρ'in yerine kullanılmıştır. Bu praeposition'la yazıtlarda genellikle εὐχῆς ile birlikte karşılaşılmaktadır. Örnekler için bk. Bitynia/Beygirler: TAM 4,1, no. 370; Nikaia: IGSK 10,1, no. 802; Kios: IGSK 29, no. 117; Kilikia/Aphrodisias: SEG 37 (1987) no. 1289A. 1289B; Mysia/Kyzikos: Lechat/Radet 1893: 524, no. 13; Phrygia/Synnada: MAMA 4, no. 102; Lysias: MAMA 4, no. 120a; Aizanitis: MAMA 9, no. 560; Appia: MAMA 10, no. 9. 16. 23. 64; Sııklı: SEG 31 (1981) no. 1125; Bilinmiyor: SEG 37 (1987) no. 1170; Pisidia/Antiokheia: Levick 1967: 120, no. 55; Erikli: SEG 19 (1963) no. 819a. 819b; Rodos: IG XII,1, no. 911; Suriye/Antiokheia: IGLS 3,2, no. 1045.

5. Δῖος adı için bk. Pape – Benseler 1959: 311; Brixhe – Hodot 1988: 89; LGPN, 130. Theoporik isimler, bazen tanrının orijinal adı (örnek: Ἄρτεμις, Ἀπόλλων, Ἐρμῆς) ya da bundan türetilmiş olabilirler: Bu türden isimler, genellikle –ιος suffix'inin eklenmesi ve tanrı adının adjektife dönüştürülmesiyle oluşturulmaktadır (örnek: Ἀπολλώνιος, Ἀρτεμῖσιος, Διονύσιος, Δῖος [McLean 2002: 79]).

2. The name Διδύμη is usually seen in Hellas, Thracia, islands and Egypt; in Anatolia it is so far known from Pamphylia/Attaleia and Pisidia/Kibyra (IGSK 60, 1, no. 153).

3. ὑπερὶ is used for ὑπέρ. This praeposition is seen in inscriptions usually with εὐχῆς. For samples see: Bithynia/Beygirler: TAM 4,1, no. 370; Nikaia: IGSK 10,1, no. 802; Kios: IGSK 29, no. 117; Cilicia/Aphrodisias: SEG 37 (1987) no. 1289A. 1289B; Mysia/Kyzikos: Lechat/Radet 1893: 524, no. 13; Phrygia/Synnada: MAMA 4, no. 102; Lysias: MAMA 4, no. 120a; Aizanitis: MAMA 9, no. 560; Appia: MAMA 10, no. 9. 16. 23. 64; Sııklı: SEG 31 (1981) no. 1125; Unknown: SEG 37 (1987) no. 1170; Pisidia/Antiokheia: Levick 1967: 120, no. 55; Erikli: SEG 19 (1963) no. 819a. 819b; Rhodes: IG XII,1, no. 911; Syria/Antiokheia: IGLS 3,2, no. 1045.

5. For the name Δῖος see: Pape – Benseler 1959: 311; Brixhe – Hodot 1988: 89; LGPN, 130. Theoporik names could be derived sometimes from the original name of the god (for example: Ἄρτεμις, Ἀπόλλων, Ἐρμῆς) or from this: These kind of names are usually formed by adding –ιος suffix and transforming the god name to adjective (for example: Ἀπολλώνιος, Ἀρτεμῖσιος, Διονύσιος, Δῖος [McLean 2002: 79]).

2. EUTYKHES'İN SOZON'A ADAĞI

Envanter No: M601.

Buluntu Yeri: Bilecik (?).

Ölçü: Y: 0,32 m; G: 0,17 m; D: 0,15 m;
HY: 0,09–0,018 m.

Tarih: İmparatorluk Çağı.

Kireçtaşından dörtgen bir sunak; alt ve üst profilli. Sunağın üst kısmında bir libasyon yeri, sunağın ortasında yazıtların arasına bir kulak kabartması bulunmakta. Toplam 6 satırlık yazıt üst ve alt profiller arasında yer almakta. Yazıtın ilk üç satırı kabartmanın iki tarafında devam etmekte.

2. EUTYKHES' VOTIVE TO SOZON

Inventory Number: M601

Finding Site: Bilecik (?)

Size: H: 0,32 m; W: 0,17 m; D: 0,15 m;
LH: 0,09–0,018 m.

Date: Imperial Period.

A quadrangle altar of limestone; with profiles at the lower and upper parts. On the upper part of the altar lies a libation point, also an ear in relief was depicted at the center of the altar between the inscriptions. The 6 lined inscription is between the upper and lower profiles. The first three lines of the inscription continue on both sides of the relief.

Θε[ῶ] Σώζο[v]-
vvv τι vvv
εὐ vvv χαρι-
στή vv ριον
4 Εὐτύχης
ὑπὲρ Πολυ-
χρονίου ἀ-
νέθηκα.

*Tanrı Sozon'a,
minnetarlığının
ifadesi (olarak
bu adağı)
Eutykhes,
Polykhronios
için dikti.*

6 v.d. ἀνέθηκα biçimi adak yazıtlarında Phrygia'da kesin olarak bilinmeyen bir yerle; Pisidia'da Ormeleis ve Trakya'da Plotinopolis'te bulunmuş olan epigrafik belgelerden (Didymoteikhon [SEG 19 (1963) no. 453]) bilinmektedir.

Adağın ortasına yazıtların arasına işlenmiş olan kulak kabartması, adakta bulunan kişinin tanrının kendisini duyması ve isteğini yerine getirmesi arzusuyla ilgili olan επηκόος sıfatı ile bağlantılı olmalıdır. Adakta bulunan kişiler tanrının kendi isteklerini duyması için, bazen bu ifadeyi adakların üzerine açıkça yazarlarken bazen de tek ya da çift betimlenmiş kulak kabartması (Resim 2) ile bu isteklerini ifade ederlerdi (Weinreich 1912: 48 v.d.). Nitekim Clem. Alex. V 7, 42, eserinin Mısır sembollerinden bahsettiği bölümünde, Mısırlıların tanrılarına, herşeyi duymaları ve görmeleri için, değerli madenlerden gözler ve kulaklar adadıklarından söz eder. Klemens'in bu ifadelerini hiyeroglifler'de de aynı epitheton'un yer alması doğrulamaktadır (We-

6. ff. The form ἀνέθηκα has been observed in an uncertain place in Phrygia; and in epigraphic documents (Didymoteikhon [SEG 19 (1963) no. 453]) found in Ormeleis in Pisidia and Plotinopolis in Thracia.

The ear relief sculpted between the inscriptions in the center of the altar must be connected with the adjective επηκόος which is related to the wish of the owner of votive that the god would hear him/her and make his/her wish come true. The owners of votives were sometimes writing this expression clearly on their votives while sometimes expressed this wish with a single or double ear relief (Fig. 2) so that the god could hear their wishes (Weinreich 1912: 48 f.f.). Indeed in the part of his work, which he discusses the symbols of Egypt, Clem. Alex. V 7, 42 mentions that Egyptians devoted eyes and ears made of precious mines for their gods to hear and see everything. Seeing the same epitheton in hieroglyphs confirm these statements of Klemens (Weinreich 1912: 46-49). During the Roman Imperial

inreich 1912: 46–49). Roma İmparatorluk Çağı'nda Doğu Akdeniz dünyasında başta Aphrodite, Apollon, Ares, Artemis, Asklepios, Dionysos, Helios, Hosios Dikaios, Isis, Sabazios, Sarapis, Theos Hypsistos, Tykhe ve Zeus olmak üzere birçok tanrı epokoos sıfatı ile birlikte anılmaktaydılar.

Bizim adağımızdaki kulak kabartması, adağı yapan kişinin tanrının kendisini duyması isteğiyle ilgili olabileceği gibi, kulağıyla ilgili bir rahatsızlığının iyileşmesi için tanrıya yakarışının bir ifadesi de olabilir. Çünkü kişilerin rahatsızlık duydukları organlarının iyileşmesi için iyileştirici tanrılara yakardıkları yazıtlarda bu organları kabartma olarak işlettiklerini ya da pişmiş toprak figürün şeklinde bunları adak olarak sunduklarını biliyoruz. Bu bağlamda birinci sunağımızda betimlenmiş olan erkeklik organının da aynı amaca hizmet ettiği düşünülebilir. Sozon'un da koruyucu ve kurtarıcı bir tanrı olması sebebiyle insanların hastalıklardan korunmak ve kurtulmak için O'na bu türden adaklarda bulunmuş olmaları doğaldır.

3. YAZITSIZ BİR SOZON ADAĞI

Envanter No: M602.

Buluntu Yeri: Bilecik (?).

Ölçü: Y: 0,25 m; G: 0,13 m; D: 0,13 m.

Tarih: İmparatorluk Çağı.

Kireçtaşından dörtgen yazıtsız bir sunak; alt ve üst profilli. Sunağın ortasında, yüksek kabartma şeklinde, başı kırılmış bir kartal betimi yer almakta.

Yazıtsız olan bu sunağın üzerinde bir kartal betimi yer almaktadır. Bilindiği üzere, kartal Zeus'un atribüsüdür. Bu nedenle, yine Sozon'a adanmış olması gereken bu sunak Zeus'un Sozon'la olan ilişkisiyle bağlantılı olmalıdır. Weinreich 1927: 1255'e göre, bir Anadolu tanrısı olan Sozon'un ismi daha sonra Zeus'un epitheton'u hâline gelmiştir. Mysia'da Sozon'un, Zeus Khalazios Sozon adı altında Zeus ile birlikte tapım gördüğünü bilmekteyiz: Bandırma yakınlarındaki Thrakia Kome'de ele geçen Zeus Khalazios Sozon'a adanmış bir stelin sağ kenarında, Zeus kartalıyla birlikte bir sunağın önünde betimlenmiştir (Resim 3). Söz konusu yazıtta Sozon'dan meyvelerin bol ürün vermesi, felâketlerden korunmaları ile rençberin sağlığı ve selâmeti istenmektedir. İspanya'da bulunmuş olan çapa şeklindeki Zeus Kasios Sozon adağı, Zeus ve Sozon arasındaki bağlantıyı gösteren ikinci örnektir.

Yazıtsız sunağımızın kartal betiminden ötürü

Age in Eastern Mediterranean world, many deities like Aphrodite, Apollo, Ares, Artemis, Asklepios, Dionysos, Helios, Hosios Dikaios, Isis, Sabazios, Sarapis, Theos Hypsistos, Tykhe and Zeus were called with the adjective epokoos.

The ear relief on this altar could be related to the wish of the votive owner for the god to hear him/her as well as a prayer to god to heal him/her ear ailment. Because we know that in order to pray to deities for their unhealthy body parts, people had these organs depicted on inscriptions or devoted terra-cotta figurines in the shape of these organs. In this context, the male genital depicted in our first altar could be considered to serve the same purpose. It is highly possible that the people devoted to the god these kind of votives in order to be protected and saved from diseases since Sozon is a protector and savior god.

3. A SOZON VOTIVE WITHOUT INSCRIPTION

Inventory Number: M602

Finding Site: Bilecik (?)

Size: H: 0,25 m; W: 0,13 m; D: 0,13 m.

Date: Imperial Period.

A quadrangle altar of limestone; with profiles at the lower and upper parts. At the center of the altar is an eagle in high relief. The head of the eagle is broken.

On this altar without an inscription is an eagle in relief. As we know, eagle is the attribute of Zeus. Thus, we think that this altar is devoted to Sozon again. It must be related to the connection between Zeus and Sozon. According to Weinreich 1927: 1255, the name of Sozon, which is an Anatolian god then became the epitheton of Zeus. We know that in Mysia, Sozon was worshipped in the name 'Zeus Khalazios Sozon' together with Zeus: A stele from Thracia Kome near Bandırma was devoted to Zeus Khalazios Sozon and on the right side of the stele, on an altar,

Zeus was depicted with his eagle (Fig. 3). In the inscription in question, Sozon was asked for fertility, protection from disasters, protection and healthiness of workers. The second example of the connection between Zeus and Sozon is an anchor found in Spain, on which is the votive to Zeus Kasios Sozon.

The reason why we think our altar without an inscription is attributed not only to Zeus but as the eagle depiction indicates also to Zeus Sozon is our presumption that these altars, thought to come from same place

yalnızca Zeus'a değil de Zeus-Sozon'a ithaf edilmiş olduğunu dūřünmemizin nedeni, üçü de aynı yerden gelmiş olduğu ifade edilen sunakların bir Sozon kutsal alanına ait oldukları kanımızdır. Bu nedenle de sunağın üzerindeki kartal betiminin, Sozon kutsal alanındaki Zeus-Sozon tapımıyla ilgili olduğu dūřün-cesindeyiz.

belong to a Sozon sanctuary. Thus, we think the eagle on the altar, which is the attribute of Zeus, is connected with the Zeus-Sozon worship in the sanctuary of Sozon.

RESİM 1: Khoma'dan Bir Sikke Üzerinde Sozon Betimi (Hill 1885: 129)
 FIGURE 1: A Sozon depiction on a coin from Khoma (Hill 1885: 129)

RESİM 2: Atina'dan Mermer Stel (Weinreich 1912: 50, Abb. 2)
 FIGURE 2: A stele of marble from Athens (Weinreich 1912: 50, Abb. 2)

RESİM 3: Kyzikos'tan Zeus Khalazios Sozon'un betimlendięi adak steli (Hasluck 1904: 21, fig. 1)
 FIGURE 3: The votive stele from Kyzikos on which Zeus Khalazios Sozon is depicted (Hasluck 1904: 21, fig. 1).

KAYNAKÇA/BIBLIOGRAPHY

- AE L'Année Épigraphique.
 AJA American Journal of Archaeology.
 Akyürek-Şahin 2005: N.E. Akyürek-Şahin. "Bithynia'dan Yeni Yazıtlar", *Olba* 11: 75–102.
 AM Atheinische Mitteilungen.
 Anderson 1899: J.G.C. Anderson. "Exploration in Galatia cis Halym", *JHS* 19: 34–134+318.
 ANRW Aufstieg und Niedergang der römischen Welt: Geschichte und Kultur Roms im Spiegel der neueren Forschung. Hrsg. von H. Temporini I vd. Berlin 1972 vd.
- AR Archaeological Report.
 AS Anatolian Studies.
 Bayburtluoğlu 1994: C. Bayburtluoğlu. "1993 Arykanda Kazısı Raporu", XVI. Kazı Sonuçları Toplantısı- II. Ankara: 217-227.
- BCH Bulletin de Correspondance Hellénique.
 BE Bulletin Épigraphique in *Revue des Études Grecques*.
 Bean 1958 G. E. Bean. "Inscriptions in the Antalya Museum", *Belleten* XXII/85: 21–91.
 Belleten. Belleten.
 BIAA British Institute of Archaeology at Ankara.
 BMC Lydia B. V. Head. *Catalogue of the Greek Coins of Lydia*. Bologna 1964.
 Brixhe/Hodot 1988: C. Brixhe/R. Hodot. *L'Asie Mineure du nord au sud: Inscriptions inédites*. Nancy.
- Buckler et al. 1924: W. H. Buckler/W.M. Calder/C.W.M. Cox. "Asia Minor, 1924. I. Monuments from Iconium, Lycaonia and Isauria", *JHS* 14: 24–84.
 Clem. Alex. (Clemens Alexandrinus) = *Clement d'Alexandrie. Le protreptique*, Ed. C. Mondesert, Paris 1949².
- Colignon 1878: M. Colignon. "Inscriptions d'Ormele, en Phrygie", *BCH* 2: 170–174.
 Colignon 1879: M. Colignon. "Inscriptions de Pisidie et de Pamphylie", *BCH* 3: 333–347.
 Colignon 1880: M. Colignon. "Ex-Voto au dieu cavalier", *BCH* 4: 291–295.
 CR *Classical Review*.
 Cremer 1997: M. Cremer. "Sozon", *LIMC* 8/1-2: 1148–1149.
 Cronin 1902: H. S. Cronin. "First Report of a Journey in Pisidia, Lycaonia and Pamphylia. I", *HS* 22: 94–125.
- Delemen 1999: İ. Delemen. *Anatolian Rider-gods: A Study of Stone Finds from the Regions of Lycia, Pisidia, Isauria, Lycaonia, Phrygia, Lydia and Caria in the Late Roman Period*. Bonn.
- Drew-Bear 1976: T. Drew-Bear. "Local Cults in Graeco-Roman Phrygia", *GRBS* 17/3: 247–272.
 Drexler 1894–1897: W. Drexler. "Men", *RE* 2/2: 2687–2770.
 EA *Epigraphica Anatolica*.
 Eisele 1909–1915: T. Eisele. "Sabazios", *Roscher ML* 4: 232–264.
 GRBS *Greek, Roman and Byzantine Studies*.
 Hasluck 1904: F. W. Hasluck. "Unpublished Inscriptions from the Cyzicus Neighbourhood", *JHS* 24: 20–40.
- Heberdey 1934: R. Heberdey. "Termessos", *RE* 5A/1: 732–775.
 Hill 1885: G. F. Hill. "Inscriptions from Lycia and Pisidia Copied Daniell and Fellows", *JHS* 15: 116–131.
- Höfer 1909–1915: Höfer. "Sozon", *Roscher ML* 4: 1280–1286.
 IG *Inscriptiones Graecae*.
 IGBulg 3,2 G. Mihailov. *Inscriptiones inter Haemum et Rhodopem repertae: Fasciculus posterior. A territorio Philippopolitano usque ad oram Ponticam*. Vol: 3/2. Sofia.
- IGLS 3/2 L. Jalabert/R. Mouterde/J.P. Rey-Coquais/M. Sartre/ P.L. Gatier. *Inscriptions grecques et latines de la Syrie, I-VII, XIII 1 and XXI 2*. Paris 1911–1986.
 IGSK 10/1-2 S. Şahin (Hrsg.). *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 9: Katalog der antiken Inschriften des Museums von Iznik (Nikaia)*. Bonn 1981–1982.

- IGSK 29 Th. Corsten (Hrsg.). *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 29: Die
Inschriften von Kios. Bonn 1985.
- İplikçioğlu 2002: B. İplikçioğlu. "Doğu ve Kuzeydoğu Lykia- Güneybatı Pisidia Epigrafik-
Tarihi Coğrafi Yüzey Araştırmaları Projesi 2000 Yılı", 19. Araştırma Sonuçları
Toplantısı-2. Ankara: 127-132.
- İplikçioğlu 2005: B. İplikçioğlu. mit Hilfe von H. S. Öztürk/ F. Dönmez-Öztürk/S. Dinç/H. İ.
Gökyar/N. Karagöz (Regierungsvertreterin), *Epigraphische Forschungen in
Westpamphylien: Forschungsjahr 2005*, (Unpublizierte Manuskripte, ÖAW,
Kleinasiatische Kommission), İstanbul.
- JAS *Journal of Arts and Sciences.*
- JHS *Journal of Hellenic Studies.*
- Karayaka 2007: N. Karayaka. *Hellenistik ve Roma Döneminde Pisidia Tanrıları*, İstanbul 2007.
- Laminger-Pascher 1984: G. Laminger-Pascher, *Beiträge zu den griechischen Inschriften Lykaoniens*.
Vienna.
- Lanckoroński 1892: K.G. Lanckoroński. *Städte Pamphylens und
Pisidiens*, II: Pisidien. Prag/Wien/Leipzig.
- Lechat/Radet 1893: H. Lechat/G. Radet. "Inscriptions de Mysie", BCH (1893): 520-534.
- Levick 1967: B. Levick. "Unpublished Inscriptions from Pisidian Antioch", AS 17: 101-121.
- LIMC *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae.*
- LPGN M. J. Osborne/S.G. Byrne. *A Lexicon of Grek Personal Names, Volume II:
Attica*. Oxford 1994.
- MAMA 1 W. M. Calder. *Monumenta Asiae Minoris Antiqua*, I. Manchester 1928.
- MAMA 10 B. Levick/St. Mitchell/J. Potter/M. Walkens. *Monumenta Asiae Minoris
Antiqua*, X: Monuments from the Upper Tembris Valley, Cotiaem, Cadi,
Synaus, Ancyra, and Tiberiopolis. London 1993.
- MAMA 4 W. H. Buckler/W.M. Calder/W.K.C. Guthrie. *Monumenta Asiae Minoris
Antiqua*, IV: Monuments and documents from Eastern Asia and Western
Galatia, Manchester 1933.
- MAMA 9 B. Levick/St. Mitchell/J. Potter/M. Walkens. *Monumenta Asiae Minoris
Antiqua*, IX: Monuments from the Aezanitis recorded by C.W.M. Cox,
A. Cameron, and J. Cullen, London 1988.
- McLean 2002: B. H. McLean. *An Introduction to Greek Epigraphy of the Hellenistic and
Roman Periods from Alexander the Great down to the Reign of
Constantine (323 s.c.-A.D. 337)*, Ann Arbor.
- Merkelbach/Şahin 1988: R. Merkelbach/S. Şahin. "Inschriften von Perge",
EA 11: 97-170.
- Metzger 1952: H. Metzger. *Catalogue des Monuments Votifs du Musée d'Adalia*. Paris.
- Milner 1998: N. P. Milner. *An Epigraphical Survey in the Kibyra- Olbasa Region
Conducted by A. S. Hall*. Ankara.
- Mitchell 1989-1990: St. Mitchell. "Archaeology in Asia Minor 1985-1989", AR 36: 83-191.
Olba Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayını.
Ormerod/Robinson 1914: H.A. Ormerod/E.S.G. Robinson. "Inscriptions from
Lycia", JHS 34: 1-35.
- Pape/Benseler 1959: W. Pape/G. Benseler. *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*. Graz 1959³.
- Perdrizet 1896: P. Perdrizet. "Men", BCH 20: 55-106.
- Petersen/Luschan 1889: E. Petersen/F. von Luschan. *Reisen im südwestlichen Kleinasien*, II: Reisen in
Lykien, Milyas und Kibyrtis. Wien.
- Ramsay 1887: W. M. Ramsay. "Antiquities of Southern Phrygia and the Border Lands (I)",
AJA 3.3/4: 344-368.
- Ramsay 1895: W. M. Ramsay. *The Cities and Bishoprics of Phrygia*, I. Oxford.
- Ramsay 1905: W. M. Ramsay. "Lycaonian and Phrygian Notes", 19/7: 367-370.
- Ramsay 1920: W. M. Ramsay. "Pisidian Wolf-Priests, Phrygian Goat-Priests, and the
Old-Ionian Tribes", JHS 40/2: 197-202.
- RE Paulys Real-Encyclopadie der classischen Altertumswissenschaft.

- Robert 1946: L. Robert. *Hellenica: Recueil d'épigraphie, de numismatique et d'antiquités grecques*, III. Paris.
- Roscher ML
SEG Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie.
Supplementum Epigraphicum Graecum.
- Smith 1887: A.H. Smith. "Notes on a Tour in Asia Minor", *JHS* 8: 216–267.
- Şahin 2001: N. Şahin. *Zeus'un Anadolu Kültleri*. İstanbul.
- TAM 2/3 E. Kalinka. *Tituli Asiae Minoris, II: Tituli Lyciae linguis Graeca et Latina conscripti, 3: Regiones montanae a valle Xanthi fluminis ad oram orientalem*. Wien.
- TAM 4/1 F. K. Dörner (adiuvante M.-B. von Stritzky). *Tituli Asiae Minoris, IV: Tituli Bithyniae linguis Graeca et Latina conscripti, 1: Paeninsula Bithynica praeter Calchedonem. Nicomedia et ager Nicomedensis cum septentrionali meridianoque litore sinus Astaceni et cum lacu Sumonensi*, Wien.
- Üreten 2005: H. Üreten. "Bir Grup Sikkenin Işığında Mastaura Kenti Tanrı ve Kültleri", *JAS* 4: 129–142.
- Weinreich 1912: O. Weinreich. "Θεοὶ ἐπήκοοι", *AM* 37: 1–68.
- Weinreich 1927: O. Weinreich. "Sozon", *RE* 3A.1: 1248–1256.
- Weinreich 1969 O. Weinreich. *Ausgewählte Schriften I: 1907-1921*. Amsterdam.